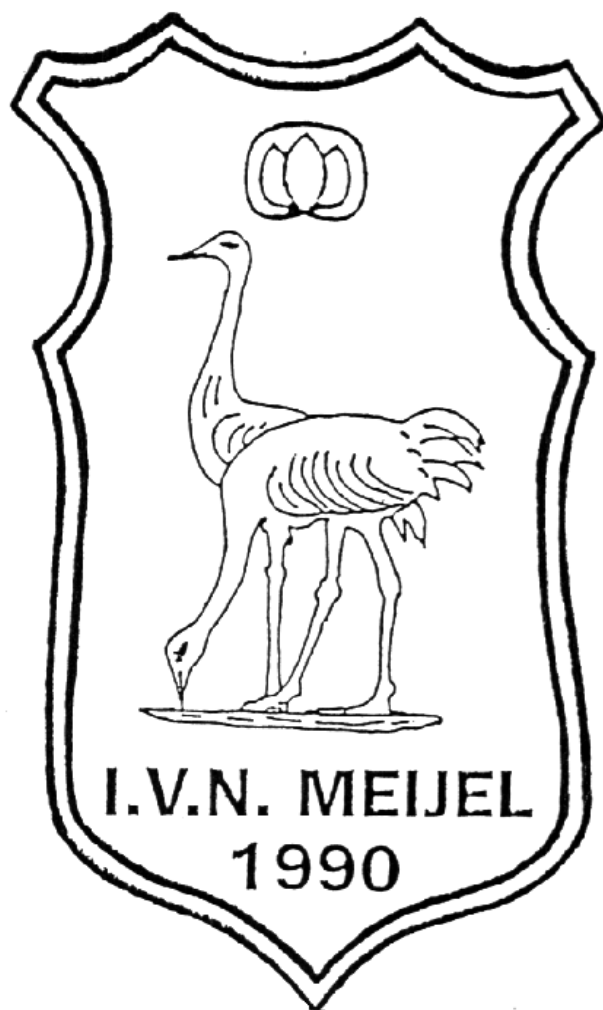

"de KROENEKRAAN"

VERENIGING VOOR
NATUUR- EN MILIEU EDUCATIE

JAARGANG : 27 NUMMER : 2 APRIL 2017

LENTE

INHOUD

Groep 8 lagereschool bestrijd Ameraanse vogelkers	4 — 5
LIFE+ Groote Peel	6 — 8
Fluitenkruid	9
SOVON: Jaar ven de kievit	10 — 11
Voorjaarsbode citroenvlinder	12 — 13
Gewone meikever	14 — 15
Kraanvogel laat nog even de Peel links liggen	16 — 17
Libellen in de Maria peel	18 — 21
De schietwilg	22 — 23
De egel	24 — 26
- Programma de “ KROENEKRAAN ” Meijel	27
- Bestuurs-samenstelling	28

Het I.V.N. Nieuws de "KROENEKRAAN"
is een uitgave van het I.V.N. Meijel
en verschijnt per kwartaal
in een oplage van 80 exemplaren.

Kopy voor het JULI NUMMER inleveren bij een der redactie
leden **voor maandag 22 mei 2017.**

Redactie leden:

Dhr. J. Slaats
Astenseweg 6
5768 PD MEIJEL
Tel.077-4661249

aan dit nummer
werkte verder mee:
Mart Kessels

Dhr. J.Hanssen
v.d. Steenstraat 8
5768 AK MEIJEL
Tel. 077-4661266

GROEP 8 LAGERS SCHOOL BESTRIJDT AMERIKAANSE VOGELKERS

In het kader van de buitenwerkdag die de lagere school elk jaar organiseert in samenwerking met het IVN, is dit jaar gewerkt aan de bestrijding van de Amerikaanse vogelkers in het Startebos en in de Simonsohoek. Op 6 maart zijn we met ongeveer 22 kinderen, enkele ouders en opa's, begonnen bij het Molianaterreintje in het Startebos. Elke werkdag start met de uitleg van het gereedschap waar mee gewerkt wordt en de veiligheid bij het werken. Dit betekent de omgang met het gereedschap en het opletten bij het werk, bijvoorbeeld als er grotere bomen gekapt worden. Daarna wordt er verteld waarom de Amerikaanse vogelkers bestreden wordt. Deze wordt bestreden omdat deze zich sterk uitbreidt in onze bossen, nadat de Amerikaanse vogelkers in de jaren 50 van de vorige eeuw is ingevoerd in Nederland als een haagplant. In het nieuwe continent, Europa heeft deze struik/boom geen natuurlijke vijanden en kan zich daardoor nog beter uitbreiden en daarmee de inheemse bomen verdringen. Deze boom draagt ook niet bij aan de biodiversiteit. Van een Zomereik leven in Nederland bijvoorbeeld 240 verschillende soorten insecten. Op de Amerikaanse vogelkers leven momenteel 1 of 2 soorten insecten, waarschijnlijk mogelijk geworden doordat de Amerikaanse vogelkers in Europa door gebrek aan vraatinsecten minder afweerstoffen (giftige) maakt dan op het continent van oorsprong.

Hierna ging iedereen aan de slag. Vele handen maken licht werk en in rap tempo werd het terrein ontdaan van de aanwezige vogelkersen. Ontdaan? Nee niet helemaal ontdaan. De Amerikaanse vogelkers is een overlevenskunstenaar en springt waarschijnlijk weer snel uit op de overgebleven stronk. Het voorkomt wel

voor een aantal jaar dat de struik kan bloeien en zaden, zwarte bessen, kan produceren.

De school zorgt dat er halverwege de werkdag een versnapering is in de vorm van warme chocomel, fris en een wafel. Hierna werd de tweede helft afgewerkt.

Aangezien in het Startebos geen verdere percelen aanwezig waren, waar we met een grotere groep goed gecontroleerd Amerikaanse vogelkers konden bestrijden, in percelen van de gemeente, zijn we de tweede werkdag, op 7 maart, naar de Simonshoekse bossen gegaan. Hier hebben we er voor gekozen, met toestemming, om in een perceel van een particuliere eigenaar te gaan werken. In dit perceel stonden veel en grote dikke Amerikaanse vogelkersen.

Dit betekende voor de kinderen uit de tweede groep veel werk en de uitdaging om deze grotere bomen om te zagen. Na deze middag, waarin hard gewerkt is, ziet het perceel op de plaatsen waar gezaagd is er al weer heel anders uit.

Voor de derde werkdag was er erg veel regen voorspeld, die dus ook

kwam. Om deze reden is de werkdag voor deze groep verplaatst naar maandag 13 maart. Hiervan kan i dit artikel geen verslag gedaan worden omdat dit op 8 maart af moest zijn om nog geplaatst te kunnen worden in deze Kroenekraan.

LIFE+ GROOTE PEEL

Na het verkrijgen van de subsidie van Europa, lang praten, aanvragen van vergunningen, maken van de plannen, ecologisch onderzoek en, en, en, is het praktische werk nu echt begonnen. Veel van het werk gebeurt op plaatsen waar minder mensen komen. Het best zichtbaar voor de meeste mensen is het werk dat uitgevoerd langs de N279, de weg van Meijel naar Asten. Hier is een brede strook vrij gemaakt van bomen en is er ondertussen een dam gemaakt van geel zand/grint. Het heeft in Meijel blijkbaar tot veel speculatie geleidt over hetgeen er gemaakt wordt. Wordt het een nieuwe weg, of misschien een fietspad? Wie het afgelopen jaar de Kroenekraan heeft gelezen weet wel beter. Dit zijn de voorbereidende werkzaamheden voor het verleggen van de Eeuwelsche Loop. Deze wordt nieuw gegraven direct langs de N279. Voor de Peel wordt de Eeuwelsche Loop via de Haaglossing naar de N279 geleidt en dan maakt ze een haakse bocht richting Asten en volgt deze weg tot achter de Peel. Vanaf hier volgt de beek de rand van het natuurgebied de Groote Peel totdat ze weer uitkomt bij de oude Eeuwelsche Loop.

Als eerste in het werk zijn de bomen verwijderd. Omdat in de tweede wereldoorlog hard gevochten is langs deze weg, moest er eerst naar oude munitie gezocht worden voordat de schop echt in de

grond mocht. Dit heeft toch wel enkele explosieven opgeleverd.

Ook moest er nog een beperkt archeologisch onderzoek plaats vinden. Dit leverde nog enkele restanten (fundamenten) op van de tolplaats die was gevestigd in de Herberg het Eeuwig leven, die aan de Astense kant van de peel ooit gestaan heeft.

Vervolgens is gestart met het maken van de dam die de oever van de beek moet worden aan de zijde van de peel. In deze dam moet ook nog een kwel-scherm komen, dat moet verhinderen dat water vanuit de Groote Peel in de beek terecht komt. De andere richting moet het

scherm echter ook werken. Er mag namelijk geen water vanuit de beek in de Groote Peel terecht komen. Waar ze nu ligt, is dat bijna onmogelijk omdat deze diep ingesneden op het laagste gedeelte ligt. In het nieuwe tracé liggen de water niveaus veel dichterbij elkaar.

Dit was de stand van zaken in december 2016 voor de werkzaamheden aan de Eeuwelsche Loop. In maart lag er dan de beek. Voordat de beek gegraven is, is er tussen de peel en de beek een kwel-scherm van circa 4 m verticaal in de grond gezet om water-verlies vanuit de peel richting beek te beperken.

Echter ook op andere plaatsen in de Groote Peel wordt nog hard gewerkt aan andere zaken die ook nog in dit project gerealiseerd moeten worden.

In de Peel zijn al een aantal nieuwe kades (dijken) aangelegd voor een betere compartimentering van de Peel waardoor het waterpeil per compartiment beter geregeld kan worden.

Een compartiment is een gedeelte van de peel dat door een dijk is omgeven en waarin de waterstand geregeld kan worden. Bij sommige compartimenten waren de dammen te laag en deze worden

dan verhoogd. Dit werk gaat het komende jaar nog een hele tijd door. Als de dammen allemaal in orde zijn gemaakt, worden de lekken naar de

ondergrond of de bovengrondse lekken (oude sloten en kanalen) nog afgedicht, volgestort of gecompartmenteerd.

Als je het zelf een beetje wilt volgen, ga dan eens af en toe een kijkje nemen in de Groote Peel. Ga dan ook eens kijken in alle hoeken van de Peel, ook waar je normaal niet komt omdat het werk heel verspreid in de peel gebeurt (en voor het overgrote deel aan de Brabantse kant).

FLUITENKRUID

Sinds er maaswater in onze contreien is gekomen is er ook een plant verschenen die vrijwel elke waterloop die maaswater voert in het voorjaar in het landschap zichtbaar maakt. De sloten en beken worden zichtbaar doordat een wit lint van bloeiend fluitenkruid de oevers siert. Fluitenkruid is

een schermbloemige en dat betekent dat vele aparte kleine witte bloemetjes een scherm vormen.

Het fluitenkruid is naast het zevenblad de meest voorkomende schermbloem in Nederland. In eerste instantie gold het fluitenkruid als een plant die graag groeit op klei. Echter de recente uitbreiding op de zandgronden laat zien dat deze plant ook goed op vochtige zandgronden kan groeien. In schrale omstandigheden kan de plant echter niet groeien. Om een goede groeiplaats te vinden moet de groeiplaats enigszins verrijkt zijn. Hier doen de waterschappen goede diensten voor de plant want het maaisel dat uit de sloot komt, wordt meestal boven op de oevers gegooid. Hierdoor ontstaat na jaren boven op de oevers een erg verrijkte situatie omdat alleen maar aangevoerd wordt en niet afgevoerd. Verder wordt de plant nog geholpen door het feit dat ze erg vroeg bloeit. Vroeg bloeien betekent ook vroeg zaad zetten. Meestal wordt de eerste maaibeurt langs een beek of een sloot in juli uitgevoerd. Op dat moment heeft de zaadsetting van de plant al lang plaatsgevonden en de zaden zijn dan ook al rijp. Het maaien van het waterschap heeft voor deze plant dan ook nog eens voordelen omdat het zaad door de maaimachines wordt verspreid. Indien er ook nog geklepeld wordt, wordt ook nog eens een prachtig kiembed gecreëerd. In zijn normale biotoop komt het fluitenkruid in allerlei vegetaties voor, zoals in ruig rietland, dijken en bermen in kleigebieden, hooilanden en bossen waarin iepen staan.

Alhoewel fluitenkruid dus niet echt in het peellandschap thuis hoort, brengt ze in het voorjaar een mooie witte toets aan in het landschap. Vanuit de sloten met maaswater zal de plant zich waarschijnlijk nog verder in het landschap gaan uitbreiden. We zullen aan deze plant moeten wennen want ze is erg moeilijk te bestrijden. Zolang ze in het agrarisch gebruikt landschap blijft is dit geen probleem.

SOVON: JAAR VAN DE KIEVIT

Bron: Sovon (<https://www.sovon.nl/nl/jaarvande Kievit>)

Het gaat niet goed met een van de bekendste weidevogels, de Kievit. Vanaf halverwege de jaren 90 neemt het aantal broedende Kieviten in ons land in rap tempo af. In de periode 2005-2014 zelfs met bijna 5 procent per jaar. Daarom is 2016 door Sovon en Vogelbescherming Nederland uitgeroepen tot het Jaar van de Kievit.

Tot in de jaren tachtig nam de broedpopulatie van de Kievit in Nederland toe, maar daar is rond 1990 duidelijk een verandering in gekomen. In 2013 was nog ongeveer de helft van de broedaantallen van 1990 aanwezig. De laatste schatting van het aantal broedparen ligt tussen de 160.000 - 240.000 (Weidevogelbalans 2013). Waarom neemt de Kievit tegenwoordig met bijna 5% per jaar af? Er zijn sterke aanwijzingen dat steevast te weinig Kieviten hun eerste weken overleven. Daarom doen we in dit jaar onderzoek naar de overleving van kuikens. Daarbij kijken we ook naar het effect van bepaalde maatregelen op de overlevingskansen. Bij onze analyse betrekken we daarnaast historische gegevens over het broedsucces. De kennis die we daarmee opdoen is onmisbaar bij het treffen van de juiste maatregelen om de Kievit weer een kans te geven.

Onderzoeksvragen Kievit

- Wat is de kuikenoverleving van de Kievit?
- Hoe is deze op bouwland (met name maïs) en op kruidenrijk of kruidenarm grasland?
- Hoe effectief zijn de beschermingsmaatregelen (bijv. randenbeheer op bouwland en kruidenrijk grasland) voor kievitkuikens?
- Kan het vastgestelde gedrag van Kieviten (broedcodes) tijdens BMP-tellingen als maat dienen voor het reproductiesucces?
- Wat is de ontwikkeling in het aantal eieren dat per succesvol legsel uitkomt en verschilt dit per gewastype

Kievit in Meijel

IVN Meijel, dat wil zeggen Werner Sebastian vrijwel alleen, doet aan weidevogelbescherming. Ook in Meijel gaat het niet de goede richting uit met de kievit. Een aantal vragen hoe het in Meijel zit zou Werner wel ongeveer kunnen beantwoorden maar om het netjes uit te zoeken ontbreekt het hem aan tijd. Als iemand zin

heeft om Werner te helpen bij de weidevogelbescherming of er zich verder in wil verdiepen, laat het dan even weten.

De kievit is van oorsprong een weidevogel. In Meijel worden de laatste jaren de meeste broedsels niet meer uitgedroefd in weilanden maar op akkers. Het vroeg en frequent maaien van weilanden maakt het weiland minder geschikt als broedgebied. Ook op de akkers moet de kievit nog al eens een keer opnieuw beginnen met een broedsel omdat het veld bewerkt moet worden als de kievit broedt. Echter het zijn niet alleen de landbouwers waar de kievit een probleem mee heeft maar het is ook een uitgebreide waaier van predatoren die uitzijn op de eieren en de jongen van een kievit.

VOORJAARSBODE CITROENVLINDER

De Citroenvlinder is een zeer algemene standvlinder, die op allerlei plekken te vinden is. De Citroenvlinder overwintert als vlinder en kan al bij de eerste zonnige dagen in het voorjaar waargenomen worden. De Citroenvlinder vliegt langs ruige bosranden, in tuinen en parken en in struwelen. De Citroenvlinder heeft een ruim zoekgebied en zwerft ver rond en wordt daardoor nogal eens op plaatsen waargenomen waar geen waardplant, Sporkehout of ook wel vuilboom genoemd, groeit. Op die plaatsen wordt dan wel actief naar nectarplanten gezocht, die voor de vlinder zelf voedsel opleveren.

De vlinder heeft één generatie per jaar. Deze generatie vliegt van begin juli tot eind juni in het volgende jaar, uitgezonderd de periode van oktober tot en met maart waar de vlinder in winterrust is. Er zijn wel duidelijk twee pieken te zien in een jaar. De eerste piek zijn de vlinders die overwinterd hebben en de tweede piek is van de vlinders die dat jaar vlinder

zijn geworden en gaan overwinteren. De Citroenvlinder overwintert als vlinder en zoeken voor de overwintering beschutte plaatsen in bossen. De eerste vlinders zijn vroege lentebodes en komen soms bij zeer goed weer al begin maart te voorschijn. Pas in het voorjaar wordt er gepaard en worden de eitjes afgezet op de waardplanten. De Citroenvlinder heeft twee waardplanten. Dit zijn Sporkehout en Wegedoorn. De struiken waarop eitjes worden afgezet staan in bossen, bosranden, struwelen of kreupelhout. Het Citroentje maakt alleen gebruik van vrijstaande struiken en niet van plaatsen waar veel struiken dicht op elkaar staan. Het vrouwtje zet de eitjes vroeg in het voorjaar af op de knop. Jonge blade- ren zijn de meest voedselrijke. Later in het voorjaar wordende eitjes op een hoogte van soms meer dan 4 meter afgezet aan het uiteinde van de jonge scheuten op de onderzijde van het blad. De rups verpopt zich op de waardplant.

De Citroenvlinder was vroeger een zeer algemene standvlinder. Het Nederlandse areaal is sinds 1950 constant in omvang toegenomen. Daarbij zal een belangrijke rol spelen dat de soort ook op plaatsen waar de bebouwing oprukt stand kan houden, mits tuinen en vrijstaande struiken aanwezig zijn. De grootste aantallen van deze vlinder komen voor op

de voedselarme zandgronden en in de duinen waar de voedselplanten van de rups groeien.

De Citroenvlinder maakt gebruik van de grootschalige structuren in het landschap bestaande uit bosranden, houtwallen, ruigten en tuinen. De vlinder oriënteert zich bij het afzetten van de eitjes op bosranden en struwelen. De aanwezigheid van veel bloeiende planten en struiken in zijn leefbiotoop moet in de grote nectarbehoefte van de citroenvlinder voldoen. Distels zijn hierbij vaak een bijzonder dankbare nectarplant die tot laat in het najaar bloeit. Bij het beheer van bossen moet gestreefd worden naar een goed ontwikkelde bosrand met veel struweel waarin Sporkehout staat en dit in een omgeving waar veel nectarplanten aanwezig zijn.

Vanuit educatief oogpunt gezien is de aanplant van waardplanten en bloeiende planten in natuur- en educatieve tuinen en parken zinvol. Gezien de zwerfneiging is er namelijk een grote kans dat de Citroenvlinder zich zal vestigen. Met name in de maanden april, mei, juli en augustus en later in het najaar is een goed nectaraanbod van belang.

GEWONE MEIKEVER

De mulder, zoals hij in Meijel en op nog andere plaatsen in Limburg wordt genoemd, lijkt bezig met een serieuze comeback. Nadat hij jarenlang nauwelijks nog werd gezien, blijkt hij de laatste jaren weer regelmatig waargenomen te worden. Veel mensen die een tuin hebben, hebben ook last van de soort, hoewel ze de kever eigenlijk nooit zien. Het zijn de larven van de Meikever die aan de wortels van planten en grassen eten die in de tuin ooit voor een verwoesting kunnen zorgen. Vroeger werd op veel plaatsen het zwaarste gif ter hand genomen om deze plaag tegen te gaan, wat ook gedeeltelijk de oorzaak was van zijn tijdelijk verdwijnen. Nu wil men geen giftige stoffen meer in de eigen tuin of de gifstoffen zijn niet meer te krijgen. De bestrijding wordt nu overgenomen door kraaien, spreeuwen en kauwen, die ooit het gehele gazon lijken te verwoesten. Niets is minder waar want in feite zijn ze het zieke gazon aan het redden. Omdat de vogels niet alle larven kunnen vangen, blijven er meer over en zijn ze dus ook weer in grotere getale aan te treffen. nachts.

De volwassen kever, het imago, is 20 tot 30 mm lang. Het opvallendste verschil tussen het mannetje en het wijfje zit hem in de knotsjes aan de antennen. Bij het mannetje bestaan ze uit 7 lange en bij het vrouwtje uit 6 korte bladen. De meikever leeft voornamelijk in het laagland. Hij houdt zich op in tuinen, bossen, velden en boomgaarden. In de tweede helft van april en in mei vliegen de imago's. Dit doen ze voornamelijk 's avonds of mogelijk zelfs 's
Deze insecten hebben de winter in het veld doorgebracht, nadat ze in de herfst uitgekomen zijn. Hun eerste vlucht brengt hen van het veld naar het bos, waar ze de bladeren van eik, berk, beuk, lijsterbes, populier, notenboom, kastanje en lariks eten. Vroeger werden na het uitzwermen van de meikevers talloze bomen kaalgevreten. Enkele dagen later keren de wijfjes terug naar de velden en tuinen om voor de eerste keer eieren te leggen. Ze kruipen 20 tot 30 cm de grond in, zetten 25 tot 35 eieren af en gaan weer naar het bos om te eten. Vaak beëindigen ze hun maaltijd in een boomgaard. Het tweede legsel bestaat uit een twintigtal eieren en het derde uit een nog kleiner aantal. Tussen de tweede en de derde legbeurt gaan de wijfjes weer op eten uit.

De larven (witte wormen) die engerlingen worden genoemd, leven onder de grond en eten wortels van bomen en andere planten. Vroeger konden ze veel schade aan cultuurgewassen aanrichten. Ze overwinteren twee keer; voor de winter gaan de engerlingen 30 tot 40 cm de grond in waar ze de winter vorstvrij kunnen doorbrengen. Ze verpoppen zich in de zomer en het imago, die aan het eind van dit jaargetijde uitkomt, blijft in de aarde om te overwinteren. De ontwikkeling van deze soort duurt gewoonlijk drie jaar en soms vier.

KRAANVOGEL LAAT NOG EVEN DE PEEL LINKS LIGGEN

In 2016 zijn er in Nederland 21 territoria van de Kraanvogel geteld en er kwamen enkele broedgebieden bij. Hierbij hoorde de peel niet.

Omdat in 2015 er een poging door een koppel Kraanvogels is gedaan was de verwachting dat dit koppel in 2016 zou terugkomen en mogelijk een betere poging zou wagen. Jammer genoeg is dit niet gebeurd en is het koppel niet meer gezien. Toch blijft er hoop voor de komende jaren. Het is niet ongevoel dat een koppel enkele jaren in een gebied verblijft zonder er te broeden. Echter als de Kraanvogels het gebied ongeschikt vinden verdwijnen de Kraanvogels weer. Of dit ook het geval is in de Deurnese Peel is niet bekend. Punt is wel dat de Kraanvogels erg verstoringgevoelig zijn, en de Deurnese Peel is niet helemaal vrij van bezoekers.

Om de verstoring te beperken is het gebied waar de Kraanvogels verbleven momenteel afgesloten. Echter, het gebied ligt langs de Soemeersingel en hier blijven mensen en verkeer steeds aanwezig, en het gebied tussen de Soemeersingel en het Kanaal van Deurne is smal.

Bovendien worden de weilanden van de Koningshoeven gezien als foerageergebied. We moeten dus nog zien hoe het verder gaat.

Op andere plaatsen in Nederland gaat het ondertussen stilletjes vooruit. Zoals reeds vermeld, zijn er 21 territoria in Nederland geteld. Dit is een klein beetje meer als in 2015, geen geweldige vooruitgang dus. In de 21 territoria zijn 17 kuikens geboren en hiervan zijn er 5 vliegvlug geworden. Er zijn nog nooit zoveel jonge Kraanvogels in Nederland geboren. De plaatsen met broedvogels in Nederland zijn; Fochteloërveen (8 paar), Dwingelderveld (3 paar), Drenst Friese Wold (2 paar), Holtingeveld (1 paar) en in midden Drenthe (1 paar). Verder zijn er nog een paar plekken met territoriale vogels.

Als je naar het broedresultaat kijkt, 5 jongen en mogelijk nog 3 andere uit 42 kraanvogels (21 paren) is het broedsucces toch nog erg beperkt. Verder bleken er in 2016 weinig pubervogels in Nederland te verblijven en dit is waarschijnlijk toch de bron voor nieuwe broedgevallen. De afwezigheid wordt geweten aan het natte voorjaar dit jaar. Of dit wel terecht is weet niemand.

Om de jonge vogels in een gebied te krijgen moeten ze er allereerst eens overheen trekken en landen. In het voorjaar van 2016 zijn er wel Kraanvogels aan en in de peel geweest maar deze zijn allemaal doorgevlogen. Nu is het dus wachten op het seizoen 2017. Op het moment dat dit artikelje geschreven is zijn er nog maar weinig Kraanvogels over de peel getrokken. Eind februari stonden er nog meer dan 100.000 Kraanvogels ten zuiden van Nederland en de trek zal niet lang meer op zich laten wachten. Hopelijk doen een gedeelte van deze vogels de Peel aan en beoordelen dan de aantrekkelijkheid van het gebied.

LIBELLEN IN DE MARIAPEEL

De Mariapeel is een vergraven hoogveengebied waar getracht wordt om de hoogveengroei weer op gang te brengen. Om dit te realiseren zijn de laatste jaren veel maatregelen genomen om het gebied te vernatten. Hierdoor zijn in het gebied veel waterbiotopen ontstaan en gedeeltelijk ook weer verdwenen. Waterbiotopen zijn plekken waar libellen zich kunnen voortplanten. Niet elke soort libel kan zich voortplanten in elk type water, elke soort stelt eisen aan het water waarin de larven kunnen leven. In en om de Mariapeel zijn enkele soorten water te vinden. We zullen er een paar benoemen.

Voedselrijk, zuurstofrijk stromend water

Langs de Mariapeel stroomt de Helenavaart. Normaal gesproken stroomt een kanaal niet, maar de Helenavaart doet dit wel. Dit omdat via dit kanaal Maaswater wordt getransporteerd naar de bovenlopen van de Noord Limburgse en Noord Brabantse beken die beginnen op de waterscheiding die door de Mariapeel loopt. Het water is voedselrijk omdat het uit een groot regenwaterbekken van de Maas wordt ingezameld en dat het regenwater bij het transport door het gebied vol gaat zitten met mineralen en meststoffen. Doordat het water stroomt, kan het veel zuurstof opnemen en wordt dit ook in de diepte goed gemengd.

De libellensoorten die larven hebben in het water van dit kanaal, gaan na het uitsluipen op zoek naar een jachtgebied en uitrijpgebied. Uitrijpen betekent bij een libel dat deze geslachtsrijp moet worden en eiwitten moet bin-

nen krijgen voor het aanmaken van de eitjes. Als je een paar meter van de Helenavaart weg gaat, in de omgeving van de Mariapeel, dan ben je al in de peel ofte wel de Deurnese Peel of te wel de Mariapeel. Dus libellen die uitkomen aan de Helenavaart, zijn bijna automatisch te vinden in de Mariapeel.

Voedselarm zuur water

Enkele voorbeelden van libellen aan dit type water zijn; Weidebeekjuffer, Breedscheenjuffer, Bruine Korenbout.

Het is bijna het tegengestelde van het voorgaande type water. In de Mariapeel komen veel plassen stagnant water voor, die alleen gevoed worden door regenwater. In regenwater zitten normaal gesproken heel weinig mineralen en meststoffen. In onze omgeving is dit niet helemaal het geval om dat het verkeer NO_x (stikstofoxyde) en de landbouw NH_3 (ammoniakgas) uitstoot. Zo gauw NO_x in het water komt, wordt het omgezet in salpeterig zuur en later salpeterzuur. Dit zijn hele zure zuren. Met ammoniakgas is het anders. Als dit in water oplost wordt het ammonia en dat is basisch. Dit betekent dat het zuur kan neutraliseren. In dit mineraal en voedselarme regenwater kunnen maar weinig planten groeien, en een familie daarvan is veenmos. Dat is de reden dat in deze waterbiotopen hoogveen kan gaan groeien. In dit type water kunnen maar weinig gespecialiseerde dieren leven. Een gedeelte die dat kunnen zijn een aantal libellensoorten. Vaak betekent dit ook dat deze in andere typen water, neutraler en voedselrijker, niet kunnen leven.

Enkele voorbeelden die leven aan zuur voedselarm water zijn: Noordse witsnuitlibel, Venwitsnuitlibel, Maanwaterjuffer, Zwarte heidelibel, Gewone pantserjuffer, Watersnuffel en Viervlek.

Gebufferd water

In de Mariapeel komen ook watertypen voor die wel voedselarmer zijn, maar niet zuur. Dit kan enerzijds komen doordat er mineralen in het water komen, bijvoorbeeld vanuit het grondwater of doordat veen langzaam oxideert. Veen oxideren is eigenlijk het zelfde als veen verbranden echter het oxideren gebeurt bij lage temperatuur en vaak door bacteriën en schim-

Van dit type water zijn er verschillende gradaties van zuur tot basisch en van voedselarm tot voedselrijk en combinaties hiervan.

Enkele voorbeelden die leven aan gebufferd water zijn: Bloedrode heidelibel, Bruinrode heidelibel, Oeverlibel, Platbuik en nog een serie anderen. Een aantal uit boven staande biotopen kunnen ook in dit type water voorkomen, maar dan zijn de aantallen vaak kleiner. Voorbeelden hiervan zijn de Watersnuffel, Viervlek en Gewone pantserjuffer.

Tijdelijk droogvallende biotopen

Er zijn ook soorten libellen die zich kunnen voortplanten in tijdelijk droogvallende plassen. Het droogvallen gebeurt vaak pas aan het einde van de zomer of in de herfst. De libellen kunnen deze plassen herkennen want ze leggen vaak de eitjes als er helemaal geen water aanwezig is. Vaak is het water dat er in zit wel enigszins gebufferd. Deze libellensoorten overwinteren vaak als eitje en kunnen zich in het voorjaar snel ontwikkelen en moeten volwassen zijn voordat de poel weer droogvalt.

Als je in een gebied libellen gaat kijken, kan je dus ook ongeveer zien wat voor waterkwaliteiten in het gebied aanwezig zijn. In de Mariapeel is in 2016 een inventarisatie gedaan van libellen die in het gebied voorkomen. Dezelfde inventarisatie is ook gebeurd in 2004 en 2010.

Het resultaat staat in onderstaande tabel:

Nederlandse naam	2004	2010	2016
Watersnuffel	2.00%	7.40%	36.16%
Bruinrode heidelibel	11.14%	3.32%	17.93%
Koraaljuffer	11.88%	2.79%	10.47%
Gewone pantserjuffer	5.48%	5.90%	4.30%
Variabele waterjuffer	4.35%	2.31%	3.56%
Vuurjuffer	1.95%	9.40%	3.47%
Viervlek	16.14%	20.88%	3.30%
Noordse witsnuitlibel	18.88%	30.92%	3.25%
Bloedrode heidelibel	4.26%	2.35%	2.48%
Gewone oeverlibel	1.73%	0.88%	2.31%
Azuurwaterjuffer	2.67%	2.61%	2.29%
Smaragdlibel	0.38%	3.34%	2.00%
Zwervende pantserjuffer	0.02%	0.26%	1.28%
Lantaarntje	2.66%	1.20%	1.17%
Grote roodoogjuffer	0.30%	1.16%	1.05%
Blauwe glazenmaker	0.30%	0.48%	0.84%
Houtpantserjuffer	2.12%	0.43%	0.75%
Grote keizerlibel	0.58%	0.54%	0.65%
Paardenbijter	1.19%	0.32%	0.58%
Bruine glazenmaker	0.36%	0.47%	0.54%
Tengere pantserjuffer	0.08%	0.22%	0.47%
Venwitsnuitlibel	0.87%	0.29%	0.21%
Zwarte heidelibel	6.13%	0.27%	0.19%
Kleine roodoogjuffer	1.83%	0.59%	0.11%
Steenrode heidelibel	0.06%	0.11%	0.11%
Tengere grasjuffer			0.10%
Platbuik	0.02%	0.14%	0.09%
Kanaaljuffer	0.77%	0.12%	0.08%
Tangpantserjuffer	0.20%	0.00%	0.08%
Weidebeekjuffer	0.22%	0.37%	0.05%
Bruine korenbout	0.64%	0.60%	0.04%
Vuurlibel	0.05%	0.01%	0.03%
Bruine winterjuffer	0.01%	0.02%	0.03%
Metaalglanslibel	0.04%	0.02%	0.02%
Zadellibel			0.01%
Glassnijder	0.05%	0.06%	0.01%
Maanwaterjuffer	0.02%	0.18%	0.01%
Blauwe breedscheenjuffer	0.64%	0.05%	0.01%
Venglazenmaker	0.03%		
Geelvlakheidelibel	0.64%		
Aantal waarnemingen	13201	10025	15436

se witsnuitlibel en Zwarte heidelibel blijken die zelfs af te nemen. Dit betekent dat water dat vroeger geschikt was nu niet meer geschikt is en dat de waterkwaliteit de verkeerde kant op gaat. Een lange weg dus nog naar hoogveen met daarbij de goede soorten. In dit geval dus de goede soorten libellen.

In de Mariapeel zijn in 2016 dus 40 soorten libellen gevonden. Dit geeft aan dat er in de Mariapeel en de omgeving veel soorten watertypen te vinden zijn. In de tabel zijn de libellen aangegeven die in zuur en voedselarm water van een hoogveen in het hoogste aantal aanwezig zouden moeten zijn. De echte specifieke soorten als Noordse witsnuitlibel, Venwitsnuitlibel, Zwarte heidelibel en Koraaljuffer staan niet helemaal aan de top. Er komt dus nog veel water voor wat nog niet toe is aan hoogveenontwikkeling. Als je naar soorten kijkt als Noord-

DE SCHIETWILG

Niemand kent de schietwilg en iedereen kent de schietwilg. De schietwilg is een van de wilgensoorten die kunnen uitgroeien tot een hoge boom. De vorm wordt bij een normale groei peervormig. De takken groeien onder een steil hoek vanaf de stam weg. Verreweg de meeste schietwilgen kennen we echter met een heel ander groeivorm namelijk de geknotte vorm. De schietwilg is namelijk een van de wilgen die vaak als knotwilg wordt gebruikt langs sloten en wegen. Vaak komen ook kruisingen met de kraakwilg voor en ook weer terugkruisingen met de schietwilg. Om van een wilg een knotwilg te maken wordt er de hoofdtak uit gehaald, en worden daarna alleen maar uitschieters boven op de stam toegelaten. Om een knotwilg te planten is eigenlijk weinig nodig. Het voldoet vaak om een verse tak of staak van een andere knotwilg zo ver in de grond te zetten dat deze het grondwater bereikt of in ieder geval natte grond bereikt. In de grond ontstaan dan op de stam wortels die de boom langzaam verankeren in de grond en de boom het nodige water leveren. Vaak helpt het het om een gedeelte van de schors te beschadigen waardoor het mogelijk wordt voor de wortels direct uit de stam kunnen ontspruiten.

Wanneer een aan de top afgezaagde staak in de grond is geplant groeien er in het eerste jaar overal aan de staak takken. In het eerste jaar worden de takken laag op de stam verwijderd en mogen alleen de takken aan de top overblijven. In het tweede jaar kunnen deze takken al flink uitgroeien en kunnen voor de stam die nog zwak beworteld is een grote belasting worden. Dit niet zo zeer omdat de stam zo breken maar omdat de stam gaat draaien door de windbelasting waardoor de wortels afgewrongen worden. Het is dus zaak om na het tweede jaar de hele pruik van de knotwilg af te zetten. Hierna kan afhankelijk van de behoefte en van de plaats de snoeibeurt om de een, twee of drie jaar plaatsvinden. Wacht men langer dan drie jaar loopt men het risico dat de takken zo zwaar worden dat deze door stormen van de stam gescheurd kunnen worden.

Wanneer hierbij de schors van de stam over een groot gedeelte afscheurt kan dit de dood van de knotwilg betekenen omdat het hout erg verrottingsgevoelig is. De verrottingsgevoeligheid zorgt er ook voor dat na diverse knotbeurten op de ontstane zaagvlekken schimmels naar binnen kunnen groeien en plaatselijk voor verrotting kunnen zorgen waardoor er holen in de boom ontstaan. Deze gaten worden weer woonruimte voor diverse soorten holbewonende vogels zoals meesjes, mussen en de steenuil. Vaak worden gaten ook weer groeiplaatsen voor andere planten zoals bijvoorbeeld bitterzoet, wederik en grassen. Op die manier worden knotwilgen een ecosysteem op zich.

In Meijel was de knotwilg geen veel voorkomende boom aangezien we niet in een oer-Hollands polderlandschap leven. Toch vinden we op steeds meer plaatsen knotwilgen. Zo kunnen we de knotwilgen vinden in Plan Tulp als de boom in de grenszone die moet voorkomen dat de landbouwgronden van de buren te veel beschaduwd worden. Ook in het gebied van de nieuwe visvijver op de Donk vinden we knotwilgen als begeleider van de overloopvijvers en de grote visvijver. Onlangs zijn ook langs de wegen knotwilgen verschenen die als vervanging dienen van de Canadese populieren die er eerst stonden. Door de knotwilgen worden deze wegen in het veld geaccentueerd door de boom en niet gedomineerd. Door de toepassing van knotwilgen blijft er ook een grotere landschappelijke openheid gecreëerd.

DE EGEL

Bij het herkennen van een egel wordt maar zelden een fout gemaakt doordat de egel is onmiskenbaar door de stekels op de rug erop de bovenzijde van de kop. Waar stekels, met een lengte van 1 cm, ontbreken is de huid bedekt met vrij stugge haren die op de buikzijde geelwit tot bruin zijn. Rond de ogen zijnde haren donkerbruin en vormen zij een masker. Bij gevaar rollen egels zich in elkaar. Een kringspier maakt het de egels mogelijk zich tot een bal op te rollen en de stekels overeind te zetten. Deze houding kan lang worden volgehouden.

Leefwijze

Egels zijn avond- en nachtdieren en daarom voornamelijk actief in de schemering en in de nacht. Overdag verblijven ze in een nest van bladeren ergens op een rustige plaats. Gedurende de nacht gaan ze op zoek naar voedsel. In sukkeldraf, soms onderbroken om rond te kijken (of eerder snuffelen) en de bodem af te zoeken, doorzoeken egels hun leefgebied. Het reukorgaan en gehoor zijn goed ontwikkeld, het gezichtsvermogen matig. De egel is in principe territoriaal, maar de leefgebieden overlappen elkaar. Wanneer de buitentemperatuur niet meer boven de 10 graden komt, wordt in het winternest een winterslaap gehouden, die regelmatig voor kortere of langere tijd wordt onderbroken. Dit is ongeveer van eind september tot in april. Ze eten in de winter niet en ze worden daardoor 1/3 lichter. Egels die in de nazomer zijn geboren hebben veelal te weinig reserve om een lange winter te overleven. De voortplantingstijd begint direct na de winterslaap en duurt tot in juli, soms tot in september. Meestal is er één worp van ca. 5 jongen na een draagtijd van 31 tot 35 dagen. In goede jaren is een tweede worp mogelijk. De stekels van de jongen zijn bij de geboorte in de huid verzonken. De moeder zoogt de jongen totdat ze ongeveer 6 weken oud zijn. In hun tweede levensjaar paren de jongen en worden en gaan daarmee bijdragen aan een populatie. Egels kunnen maximaal 10 jaar oud worden. Maar de meeste egels sterven veel eerder. Van een populatie haalt ongeveer 1/3 het volgende jaar niet.

Gebruik van het terrein

De egel komt voor in allerlei verschillende biotopen. Voldoende ondergroei en een enigszins droge bodem zijn belangrijke eigenschappen waaraan een geschikt biotoop moet voldoen. In aanmerking komen: tuinen, parken, bosranden, houtwallen, struweel en loofbos met ondergroei. De egel is een cultuurvolger en leeft vaak ook in de nabijheid van bewoonde gebieden. Zelfs in grote steden is de egel te vinden wanneer er voldoende groen aanwezig is. In eentonig naaldbos en moerasgebieden zijn egels maar spaarzaam voor. Mannetjes hebben een veel groter territorium dan vrouwtjes en hebben meerdere nesten waar ze de nacht kunnen doorbrengen. Per nacht worden afstanden tot 3 km afgelegd in een leefgebied dat varieert van 3 tot 30 hectare. De vrouwtjes hebben een kleiner leefgebied en zijn honkvaster zij maken minstens een week gebruik van hetzelfde nest. Bij de zoektochten naar voedsel worden ongewervelde kevers, rupsen, regenwormen en slakken, kleine zoog dieren en amfibieën gezocht en opgegeten. Soms worden ook kleine hoeveelheden plantaardig voedsel, zoals vruchten en paddestoelen opgenomen. De overwintering vindt plaats in een speciaal van gras, bladeren en mos gemaakt in de dichte dekking van struiken een houtstapel of composthoop en soms zelfs in menselijke bewoning zoals rustige schuurtjes.

Bedreiging, bescherming en beheer

De egel wordt niet in zijn voortbestaan bedreigd; in Nederland en België is het een beschermde soort. Het vaakst komen we egels tegen wanneer ze het slachtoffer van verkeer zijn geworden. Er is nog niet aangetoond dat de egel hierdoor bedreigd wordt. Of dit op termijn, bij voortdurend voortschrijdende versnippering van het leefgebied, ook zo blijft is maar de vraag. In sommige gebieden wordt een toenemend aantal albino egels gevonden, die mogelijk het gevolg van inteelt zijn, die weer het gevolg is van te weinig uitwisseling van genen met de omgeving. Daarbij komt dat het cultuurlandschap door het wegnemen van ruige hoekjes en houtwallen er steeds minder plek voor de egel is. Hierdoor is de menselijke bewoning aan de randen van het cultuurlandschap een belangrijke vluchtplek voor het voortbestaan van de egel.

PROGRAMMA 2017

I.V.N. MEIJEL

De "KROENEKRAAN"

Vertrekpunt alle wandelingen: **Truijenhof, Tomveld 2**

DATUM	TIJD	GEBIED
EXCURSIES		
23-April	08.30	Zuid-Limburg Voorjaarsflora
21-Mei	08.30	Leudal Flora en fauna
18-Juni	08.30	Banen Landschap
16-Juli	08.30	Ohe en Laak Planten en insecten
13-Aug.	08.30	De Plateaux Landschap en Libellen
10-Sept.	08.30	Mariapeel Landschap en LIFE+
15-Okt.	08.30	Leudal Paddenstoelen
EXCURSIES OP MAANDAGAVOND		
15-Mei	19.30	Vlakbroek
12-Juni	19.30	Keelven
10-Juli	19.30	Grote Molenbeek
14-Aug.	19.30	Banen

<http://ivnmeijel.mooilimburgsdorpspleinen.nl>

Niet ingeplande maandagavonden

Verenigingsavond met een variabele invulling met natuurvaria.

SAMENSTELLING BESTUUR

Voorzitter	Dhr. G. Hendriks Kennedylaan 9 5768 VL Meijel Tel. 077-4662028
Secretaris	Dhr. J. Slaats Astenseweg 6 5768 PD Meijel Tel. 077-4661249
Penningmeester	Dhr. J. Schaareman van der Steenstraat 30 5768 AK Meijel Tel. 077-4662371
Leden	Dhr. W. Sebastiaan Dopheide 25 5768 GC Meijel Tel. 077-4663042
	Dhr. W. Verdonschot Kerkstraat 5768 BH Meijel Tel. 077-4663262
	Dhr. F. Hodzelmans Molenstraat 49 5768 EB Meijel

**Bankrekening Rabo Bank Meijel NL94 RABO 0133 4349 58
IVN Meijel**

Contributie per jaar € 18,00
Elk volgend gezinslid € 4,50